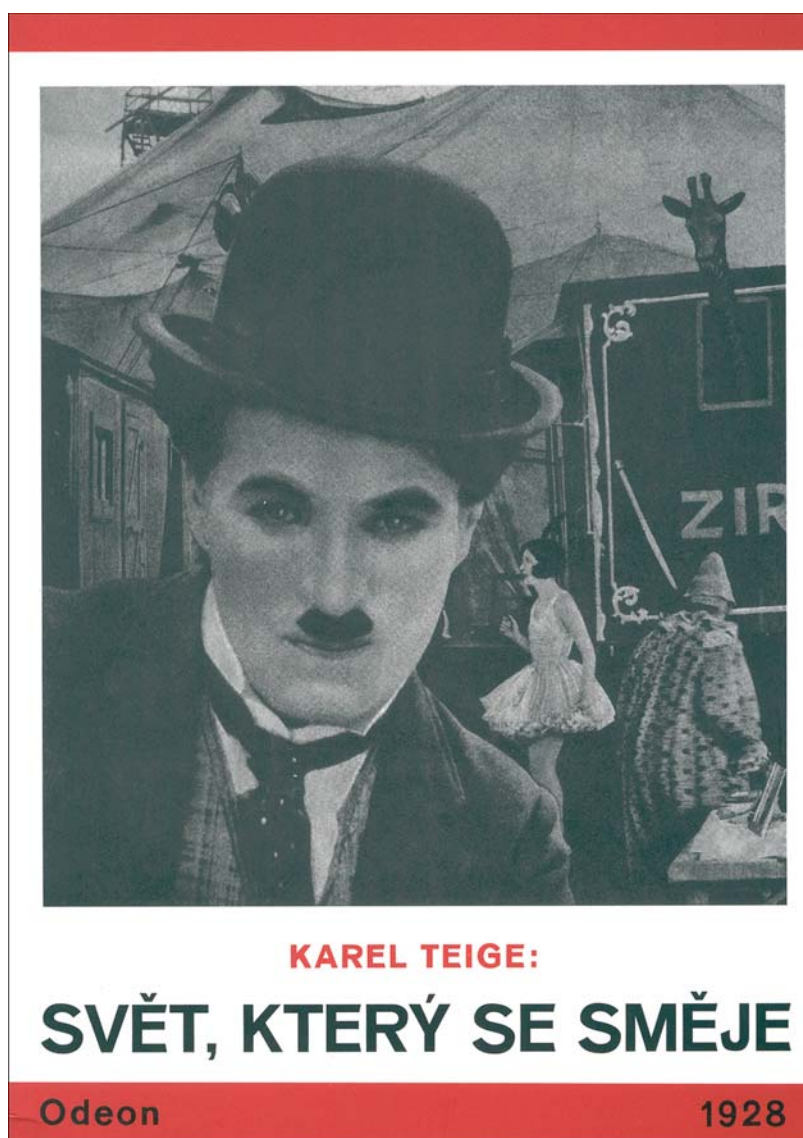

7.10 Svět, který se směje

Karel Teige, Svět, který se směje, Odeon 1928

Kniha plná optimistického pohledu na svět probudí v čtenáři skrytou vášeň povzbuzující k životu a určitě nenechá klidným žádného pesimistu zavrhnoucího každou svou vteřinu svého bytí. Každá sebemenší či nepodstatná, ba dokonce prázdná činnost má své opodstatnění. Návod k radosti zde na jedné straně najde třeba i nudou obklopený jedinec a na straně druhé neustálým během člověk posedlý. Karel Teige vytvořil nejhlubší analýzu optimismu a všech jeho variant, které prostupují nejružnější události, výtvarná díla nebo lidské zájmy. První kapitoly vyšly

již v červenci 1924 pod stejným názvem v satirickém časopise „Sršatec“ a později v Pásmu (č.1, roč. II). Autor se k těmto studiím ještě vrátil a rozšířil je do rozsahu dvoudílného cyklu nazvaného O humoru, clownech a dadaistech, z nichž první díl se jmenuje „Svět, který se směje“ a druhý „Svět, který voní“.

Teige jakoby montoval poetistické manifesty na vše, co vidí kolem sebe. Prolíná stati psané humorným jazykem a v některých kapitolách uvádí na tragických příhodách jejich veselejší stránku. Stávají se jakýmsi návodem, jak by měl člověk přistupovat ke světu. V první kapitole „Svět, který se směje“ se zabývá „nudou“, jež považuje za neštěstí pro moderního člověka a rozebírá všechny příčiny této lidské nečnosti. Občas máme pocit, že se Teige částečně vcítil do role psychologa. Na různých příkladech dokládá, jak by měl každý užívat svého života a tíhu nudy měla odbourat například poezie nebo divadlo a film.

Na druhou stranu se může objevit i jiná interpretace tohoto pojmu:

„Je třeba, aby naše srdce dovedlo býti také vděčno oné nudě, která je milostí klidné nečinnosti, slavnostním lenošením a jasnou prázdní, z níž se rodí všechny radosti a také všecka švanda naší civilisace. .... Taková nuda se ostatně nenudí sama sebou, tak jako se nenudí odpočívající zvířata, ještěrky a kočky, vyhřívající se na slunci a, abychom uváděli příklady z rodu homo sapiens, jako se nenudí patrně ani Eskymáci. Hrají si a zahálí, dovedou býti i svou nečinností příjemně zaměstnáni. Je to vznešená nuda filosofů; čímž ovšem nepravíme, že by nutně bylo vznešeným posláním filosofů nuditi nás.“

(Karel Teige, Svět, který se směje, str. 9)

Druhá kapitola nazvaná „hyperdada“ rozebírá pojem směru bojujícího proti ustálenému umění. Teige oslavoval specifický humor dadaismu a uvádí jej v mnoha příkladech, včetně karikatur Georga Grosze. Zároveň kritizoval poslední fázi tohoto projevu, který postupně přistoupil na program surrealismu, jenž ještě v této době odsuzoval. Zanikající humor literární a výtvarný nahradil humor života, plného absurdních náhodných scén, jakoby komponovaných dadaisty. Proto označuje tento druh veselých situací jako „hyperdada“.

„Dada v životě, životodárné hyperdada, svěží a osvěžující elixír, volný běh fantasmie, která je více dada než ono literární hnutí – toto dada je nesmírné a

mnohotvárné jako životní romantika – je prostě projevem životní spontánnosti. Literární dadaismus a surrealismus, toť projev duchovního neklidu, těžké krise, nervosy.“

(Karel Teige, Svět, který se směje, str. 33-34)

George Grosz, karikatura na soudobé německé poměry

George Grosz

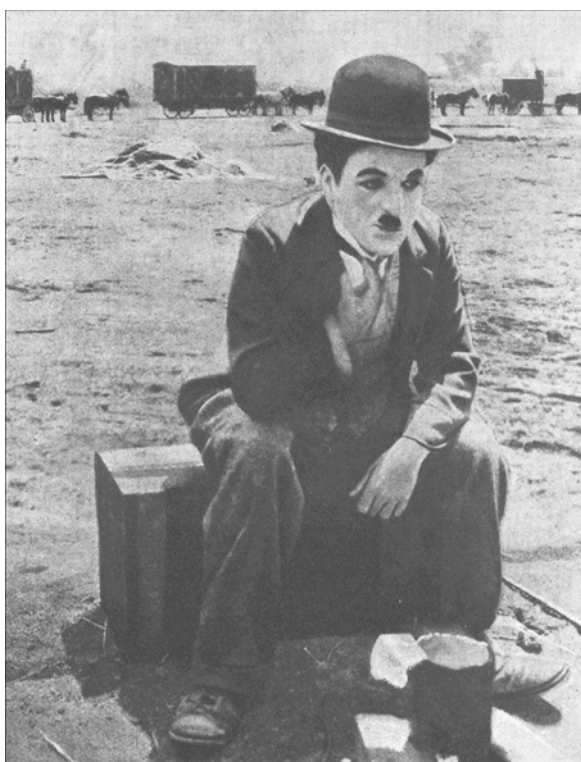
Rozsáhlá studie dadaismu přináší propojení se všemi možnými životními situacemi, hlavně těmi kritickými a těžkými pro člověka. Uvádí odkazy na skutečné lidské příběhy, otištěné třeba i v nejružnějších novinových člancích. Teige nabádá k optimistickému až humornému pohledu na věc.

Poslední kapitola nazvaná „S clowny a komedianty“ odkrývá poetistický pohled na svět, zaměřený na prostředí cirkusů a „music-hallů“. Užívat si života znamená nahlížeti na vystoupení komiků, tanečníků a divadelníků a tento nevšední pohled vytváří v člověku novou poezii. Samotná obálka této knihy naznačí divákovi, co je pro něj podstatné. Jednoduchému grafickému řešení dominuje fotografie komika Charlieho Chaplina pózujícího v rozmanitém cirkusovém zákulisí. Knihu rovněž oživuje obrazová příloha fotografií známých filmových a divadelních komiků a také abstraktní obraz od Theo van Doesburga nebo fotografie od Man Raye.

„Music-hall jsou moderní saturnalie. Excentrikové, negerky, lascivní tance, herci, břichomluvcí, boxeři, rag-times, jazzband, plavé světlo, symfonie elektrických vůní, toť zázračné a abnormální synchronické divadlo, frenesie

smíchu a uragan života. .... V music-hallu zpívá rytmus moderního života. Toto moderní umění podívané má všecku rafinovanost dokonalého jeviště, elementárnost režie, která komponuje produkci, aby vystupňovala její smyslovou, především visuelní efektivnost, a v neposlední řadě vyspělou taneční kulturu. Jeviště music-hallů a revuálních divadel jsou domovem ryzího moderního tance a baletu.

(Karel Teige, Svět, který se směje, str. 63 a 70)

**Charlie Chaplin, obrazová
příloha knihy
Svět, který voní**

